

Jaarverslag Stichting Verzetsmuseum Zuid-Holland

2015

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
PRESENTATIE	4
<i>Tentoonstellingen</i>	4
<i>Tentoonstellingen i.s.m. Museum voor Vrede en Geweldloosheid</i>	7
<i>Evenementen.....</i>	8
KENNIS EN INNOVATIE	11
<i>Project De Mobiele Digitale Tafel</i>	11
<i>Lezingen</i>	12
EDUCATIE.....	15
<i>Algemeen.....</i>	15
<i>Binnen het museum.....</i>	15
<i>Buiten het museum</i>	16
<i>Stolpersteine</i>	16
<i>Leerlingencontact per schooltype.....</i>	17
<i>Gastsprekers voor de klas</i>	17
PROJECTEN	19
<i>Project "Bankjes-collectief"</i>	19
<i>Kaarsjesavond</i>	19
COLLECTIE EN BIBLIOTHEEK.....	20
<i>Collectie.....</i>	20
<i>Bibliotheek</i>	20
EXTERNE CONTACTEN.....	21
<i>Bezoekersaantallen 2015.....</i>	21
<i>Overleggen.....</i>	21
<i>PR rond Indië-expositie</i>	22
<i>Publiciteit geschreven media.....</i>	22
PR / COMMUNICATIE / WEBSITE	24
SOCIAL MEDIA	25
SAMENWERKINGSVERBANDEN.....	25
INTERNE ORGANISATIE	26
<i>Bestuur.....</i>	26
<i>Vaste Medewerkers</i>	26
<i>Vrijwilligers</i>	26
FONDSENWERVING / PROJECTEN	27
FINANCIËEL OVERZICHT 2015	28
<i>Financiële jaarrekening</i>	28
<i>Exploitatiesubsidie.....</i>	29
<i>Waarderingssubsidies gemeenten.....</i>	29
<i>Inkomstenbronnen divers.....</i>	29

VOORWOORD

2015, het jaar dat nu achter ons ligt, was weer een jaar waarin Verzetmuseum Zuid-Holland (VMZH) intensief bezig was om inhoud te geven aan zijn adagium

'Verzet is actie tegen onrecht en onverschilligheid'.

Vanuit de intentie een steentje bij te dragen aan een betere wereld is iedereen verbonden aan VMZH actief bezig geweest met het opzetten van exposities, het organiseren van lezingen en debatten, het geven van lessen aan jongeren en nog veel meer om dat doel iets dichterbij te brengen.

Ik noem zomaar willekeurig een aantal highlights.

De Indië-expositie 'Indië in oorlog – oorlog in Indië' waarin schokkend beeldmateriaal werd getoond uit de dekolonisatieperiode van 'ons Indië' na 1945. Op beeld vastgelegde niet eerder openbaar getoonde excessen toonden niets-verhullend de wreedheid van menselijk geweld. Het bracht VMZH landelijk in het nieuws. De media wisten VMZH te vinden.

Ik denk aan de succesvolle Anne Franktentoonstelling 'Laat me mezelf zijn', die niet alleen op aansprekende wijze het leven van Anne Frank liet zien, maar vooral ook het verleden aan het heden koppelde. Discriminatie, uitsluiting, vooroordelen, geworstel met identiteit, het was toen actueel, maar ook nu. Aan deze expositie waren lessen gekoppeld, die scholieren uit Gouda en omgeving in groten getale naar VMZH brachten.

Ik noem het mooie gastsprekerproject, waarbij sprekers in de klas aan leerlingen van basis- en voortgezet onderwijs hun persoonlijke (kinder)ervaringen uit de oorlogstijd 1940-1945 kwamen vertellen.

Kortom, er zijn simpelweg het afgelopen jaar teveel activiteiten geweest om op te noemen in de beperkte ruimte van een voorwoord. U kunt het allemaal in dit jaarverslag lezen.

Volop leven in de brouwerij dus in 2015. En dat is goed, VMZH wil immers op een aansprekende en uitdagende wijze zijn boodschap uitdragen.

Zoals VMZH 2015 tot een succesvol jaar vol activiteiten wist te maken, zo wil VMZH dat in de toekomst blijven doen. Continuïteit op financieel vlak om dat mogelijk te maken, is daarbij een absolute vereiste. Om die reden werd het afgelopen jaar een medewerker aangetrokken die zich specifiek met sponsorwerving bezig houdt. De tijd van voldoende inkomsten uit subsidiebronnen van de overheid is immers voorbij.

VMZH als cultuurinstelling van maatschappelijk belang, als bewaarplaats van cultuurhistorisch erfgoed uit de donkere oorlogsjaren moet gewoon voor de gemeenschap beschikbaar blijven. Het is ook een verplichting richting de duizenden schenkers van objecten, documenten, foto's en andere memorabilia door de jaren heen.

Leest u verder in dit jaarverslag. Ik wens u veel leesplezier toe.

Arjen van Wijngaarden
Directeur

PRESENTATIE

Tentoonstellingen

'Verboden boeken'

12 december t/m 31 januari

De expositie ging over gecensureerde boeken vanaf 1933 tot nu. In het museum was een zithoek gecreëerd waar gezellig kon worden gelezen. Er stonden houten kistjes waar boeken uit gehaald konden worden om mee te nemen, maar waar ook boeken in gedaan konden worden. Na de expositie zijn ze naar een goed doel gebracht.

13 februari t/m 13 maart

'Dresden, van vuurstorm tot wederopbouw'

Een expositie die de verschillende kanten van het bombardement belichtte. Diverse authentieke kranten en oorlogsattributen werden tentoongesteld. Ook werd aandacht besteed aan romans als "Het stenen bruidsbed" van Harry Mulisch en "Slachthuis vijf" van Kurt Vonnegut. Beide boeken gelden als kunstzinnige verwerkingen van het drama.

24 maart t/m 24 april

'Hemelse kost' (operatie Manna)

Kort voor de bevrijding kregen vele honderdduizenden Nederlanders in West-Nederland nog te maken met een enorme catastrofe: een hongersnood. Velen hebben het toen niet overleefd. Uiteindelijk werd een akkoord gesloten, waarmee voedselhulp vanuit de lucht door de Duitsers werd toegelaten.

De expositie toonde door middel van objecten, digitale foto's en korte films de weg van de hongervinter naar de voedseldropping.

'Gouda bevrijd!' in het Huis van de Stad

1 mei t/m 31 mei

In het Huis van de Stad werd een foto expositie gehouden over Gouda rondom de bevrijding in 1945.

'Wat betekent vrijheid voor jou?'

1 mei t/m 31 mei

Leerlingen van klas 2 van het Antoniuscollege te Gouda hebben in het museum een expositie gehouden. Zij maakten het thema 'wat betekent vrijheid voor jou?' zichtbaar door middel van moodboards, voorwerpen, poëzie en foto's. Hoogtepunt was de papieren trouwjurk, gemaakt van Arabische scheidingsaktes.

2e week van juni t/m laatste week van augustus

'Schatten uit het depot'

Gedurende de zomermaanden werden voorwerpen uit het depot getoond en het verhaal erachter verteld. Het ging vooral om voorwerpen die niet in de vaste collectie te zien zijn en die alleen in deze periode werden getoond.

8 september t/m 26 september

‘Oorlog in Indië’ (deel I)

In het jaar 2015 was het ook zeventig jaar geleden dat de Tweede Wereldoorlog in Azië was afgelopen. Daarmee kwam er een einde aan de Japanse bezetting in Nederlands-Indië. Met deze expositie werd stilgestaan bij de gebeurtenissen in Nederlands-Indië in de jaren 1942-1945. Door middel van foto's, dagboekfragmenten en persoonlijke voorwerpen werd het leven in de burger- en krijgsgevangenkampen getoond.

13 oktober-31 oktober

‘Indië in oorlog’ (deel II)

Dit deel van de expositie ging over de tijd na de Japanse bezetting tot aan de soevereiniteitsoverdracht in 1949. Deze periode werd gekenmerkt door opstand, anarchie, dood en verderf. Vele mensen - waaronder een groot aantal Nederlanders - werden op gruwelijke wijze vermoord. Tijdens deze tentoonstelling werden nooit eerder gepubliceerde foto's getoond die op stille wijze getuigden van die gruwelijkheden. Daarnaast waren er diverse attributen te zien. De expositie werd vergezeld door een documentaire. Drie Indië-veteranen praatten over hun militaire jaren tijdens de dekolonisatie-oorlog.

De twee dealexposities werden vergezeld van een 6-delig feuilleton op de website over een middelbare scholier die kennismakte met de bijna vergeten geschiedenis.

Deze expositie heeft voor grote landelijke publiciteit gezorgd.

4 november 2015

Kinderburgemeester Julie-Anne Conradi opent Anne Frankexpositie

Het werd een bijzondere woensdagmiddag, de vierde november van 2015. Want op die dag opende Julie-Anne Conradi de expositie 'Laat me mezelf zijn', een expositie die onder andere het levensverhaal van Anne Frank vertelt. Julie-Anne is in de eerste plaats een gewoon Gouds schoolmeisje, maar daarnaast ook een scholiere met een nevenfunctie: die van kinderburchemeester van Gouda! Deze combinatie maakte haar buitengewoon geschikt voor het verrichten van deze handeling.

Want de expositie 'Laat me mezelf zijn' gaat over veel meer dan het leven van Anne Frank. De tentoonstelling legt immers verbanden met het heden. Ook nu - of nog steeds - bestaan discriminatie, uitsluiting, vooroordelen en geworstel met identiteit. Dat wordt verderop in de expositie, als jongeren aan het woord komen, wel duidelijk gemaakt. Dus met deze officiële daad maakte Julie-Anne ook meteen zichtbaar dat met deze expositie ook - en misschien vooral - de jongeren worden aangesproken.

Maar eerst kwamen Arjen van Wijngaarden, directeur van Verzetsmuseum Zuid-Holland, en Ronald Leopold, directeur van de Anne Frank Stichting, aan het woord. Zij vertelden iets over de achtergrond van de expositie en het unieke feit dat het in het Verzetsmuseum wordt getoond. Daarna overhandigden ze Julie-Anne een cadeau.

Het cadeaupapier bleek het Dagboek van Anne Frank te omvatten. Moedig betrad Julie-Anne het podium om er voor een volle zaal een fragment uit voor te lezen. Het was het fragment dat eindigde met de woorden die het motto zijn van de expositie.

“Ik weet wat ik wil, heb een doel, heb een mening, heb een geloof en een liefde. Laat me mezelf zijn, dan ben ik tevreden.”

Met deze woorden sloot het officiële gedeelte af. Het gezelschap, dat bij elkaar gekomen was in de voormalige synagoge aan de Turfmarkt, hoefde daarna alleen nog maar de weg over te steken naar het Verzetsmuseum. Daar konden zij als eerste bezoekers kennis nemen van de expositie ‘Laat me mezelf zijn’.

Ook Julie-Anne Conradi kreeg die primeur. Hopelijk volgen er nog vele jongeren. Voor scholen is daartoe een speciaal lespakket ontwikkeld.

Anne Frank Laat me mezelf zijn (i.s.m. de Anne Frank Stichting)

5 november t/m 19 december

'Laat me mezelf zijn' vertelde het levensverhaal van Anne Frank. De tijden zijn veranderd, en de verschillen met toen zijn groot. Maar discriminatie en uitsluiting zijn nog altijd niet verdwenen. Deze reizende expositie, heeft uitgedaagd om na te denken over persoonlijke identiteit, groepsidentiteit, vooroordelen en discriminatie. Bevlogen rondleiders, van diverse achtergronden en leeftijden, hebben klassen van wel 22 scholen begeleid en zijn in gesprek gegaan met bezoekers van de tentoonstelling. Vooral de aanhoudende vraag vanuit scholen in de hele regio heeft doen besluiten de tentoonstelling te verlengen tot 19 december.

'Licht na Duisternis'

29 december t/m 27 februari 2016

Deze tentoonstelling behandelde de dreiging, angst en duisternis van de Tweede Wereldoorlog. Maar ze toont ook de hoop, verwachting en het licht die erop volgden. Deze thema's werden verbonden met Goudse situaties en actuele thema's.

De expositie toonde unieke voorwerpen en foto's van herkenbare plekken in Gouda uit de eigen collectie van het museum.

De tentoonstelling bestond uit vier delen. Eerst werden de opmaten naar de Tweede Wereldoorlog en de dreiging en angst in die tijd getoond. De duisternis in de oorlog werd letterlijk zichtbaar en ook werd het duistere karakter van de Duitse bezetting zichtbaar gemaakt. In die duisternis zag je al lichtpuntjes van de aangepaste verlichting, de humor en de hoopgevende uitzendingen van Radio Oranje. Uiteindelijk is er het volle licht op de bevrijding, de feesten en de herbouw van Nederland.

Tentoonstellingen i.s.m. Museum voor Vrede en Geweldloosheid

Gandhi – Geweldloze actie, Vrede is de weg 17 januari t/m 1 juli

De nadruk in deze tentoonstelling lag op wie en wat Gandhi hebben geïnspireerd én op de vele actie vormen die Gandhi propageerde: altijd geweldloos, maar dat wil absoluut niet zeggen zonder gevaar. Geweldloze actie vraagt juist om moedige, opofferende mensen met een lange adem.

Gandhi was in Zuid-Afrika lange tijd actief in de strijd van de Indiërs voor gelijkberechtiging. Later in India was hij de belangrijkste leider in de onafhankelijkheidsstrijd tegen de Britse koloniale overheersers. Hij benadrukte voortdurend het belang van 'satyagraha': actief geweldloos verzet.

Zicht op vrede

6 juli t/m 31 december

Aan de hand van kunstuitingen werd de geschiedenis van de internationale vredesbeweging behandeld, met enige nadruk op de Britse. Ook was er aandacht voor de symbolen binnen het vredesdenkmonument en het streven naar vrede in de huidige tijd.

"Zicht op Vrede" is een Nederlandse versie van de tentoonstelling A Vision Shared van The Peace Museum.

Evenementen

Benefietconcert met Marinierskapel

21 maart

Het museum bestond in maart 2015 dertig jaar en dat hebben wij - op een prachtige locatie en met een beroemd orkest - gevierd. De Marinierskapel der Koninklijke Marine gaf onder leiding van chef-dirigent majoor P. Kleine Schaars op 21 maart 2015 een licht-klassiek benefietconcert in de Sint-Janskerk. De heer J.H. Boone, voormalig burgemeester van Gouda, was daarbij de gastheer. Zowel de Marinierskapel als de Sint-Janskerk werkten hier belangeloos aan mee.

Stolpersteine tocht

april

In april is voor Goudse scholen in samenwerking met de Brede School een tocht langs de Stolpersteine met uitleg ter plekke, voorafgaand door voordracht op school door getuigen die WOII nog meegemaakt hebben. Na afloop van tocht bezoek aan VMZH, alwaar muziek door Jaap Mulder met afsluitend een drankje voor de kinderen.

Bevroren tranen als monumentjes

30 april

De voormalige Joodse synagoge aan de Turfmarkt was op deze dag de locatie voor de muziekvoorstelling 'Bevroren Tranen'. Deze bijzondere muziekvoorstelling is gemaakt om – na zeventig jaar vrijheid – even stil te staan bij een donkere periode uit onze geschiedenis. Maar ook om vooruit te kijken. Muzikant Maarten Peters schreef en zong de poëtische liedjes die op het programma stonden. Deze voorstelling was mede mogelijk gemaakt door vfonds en gecommiteerd door Comité Vrouwenconcentratiekamp Ravensbrück. Het Verzetsmuseum Zuid-Holland hielp mee aan de organisatie in Gouda.

Bankjescollectief

3 mei

Zie verderop in het jaarverslag onder Projecten.

4 mei

Het VMZH was betrokken bij ceremoniële activiteiten rond herdenking slachtoffers WOII.

Bevrijdingsdag én Veteranendag in Gouda

5 mei

De Stichting 4 en 5 Mei Gouda organiseerde samen met de Stichting Goudse Veteranendag en de Vereniging Veteranen Regio Gouda de Bevrijdingsdag 2015. Deze dag werd gevierd op de Markt en op deze manier gecombineerd met de Goudse Veteranendag 2015.

Maar eigenlijk begon het al op 4 mei. Leden van de atletiekvereniging AV Gouda vertrokken toen al naar Wageningen om er het Bevrijdingsvuur op te halen. Vanuit Wageningen werd het vuur door de lopers van AV Gouda - in slechte weersomstandigheden - naar Gouda gebracht!

De burgemeester van Gouda, Oberbürgermeister van de zusterstad Solingen en - namens de veteranen- Freek van der Lugt (bestuurslid van het Verzetsmuseum) hielden een aantal korte toespraken. Leerlingen van scholen droegen gedichten voor en Inez Meter (de eerste stadsdichter van Gouda) bracht een speciaal voor deze gelegenheid zeer passend gedicht ten gehore. Hiermee werd de openingsceremonie afgesloten.

Na de openingsceremonie was er op en rond de Markt van alles te beleven zoals: een concert van Harmonie De Pionier, een stormbaan en klimwand voor de jeugd, een show van historische militaire voertuigen enz. Het Verzetsmuseum Zuid-Holland en het Vredesmuseum waren beide aanwezig met een eigen kraam.

Maar ook buiten de Markt was er veel te doen. In het museum bijvoorbeeld werd eveneens muziek gemaakt en was een kraam aanwezig waar lekkernijen en diverse attributen werden verkocht. De Gemiva SVG Groep leverde bij deze activiteiten een belangrijke bijdrage.

Vervolg project "4 en 5 mei, herdenken en vrijheid vieren" in het Verzetsmuseum

4 en 5 mei

Ook al is het mooi weer, Goudse basisschoolleerlingen blijken toch geboeid door de film 'Oorlogswinter'. Deze film werd de afgelopen weken in het Filmhuis bekeken door ruim tien bovenbouwgroepen van diverse Goudse basisscholen. Een vervolg hiervan vond plaats bij het Verzetsmuseum. De leerlingen onderzoeken daar authentieke voorwerpen uit de oorlog en nemen stelling bij filmpjes van dilemma's.

Herdenkingsbijeenkomst in Solingen

9 mei

Op zaterdag 9 mei was er een afvaardiging van VMZH aanwezig in Solingen bij een herdenkingsbijeenkomst ter gelegenheid van de algemene onvoorwaardelijke capitulatie van Duitsland op 8 mei 1945.

De Wall of Honour is thuisgekomen

"Onze" Wall of Honour is teruggekomen in het museum. Na afloop van de Nationale Veteranendag 2015 verbleef hij namelijk onder de hoede van de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht in Hilversum. Met de thuiskomst van de Wall of Honour is de cirkel rond en kan een tweede cyclus beginnen.

De witte anjer is het symbool dat bij Nationale Veteranendag hoort. Deze bloem wordt gedragen om waardering en respect over te brengen aan de Nederlandse veteranen. Vanaf 2013 is de Wall of Honour geïntroduceerd in Den Haag. Bezoekers van de Nationale Veteranendag konden op deze oranje muur een witte anjer plaatsen, vergezeld van een persoonlijke boodschap.

In Gouda heeft Stichting 4 en 5 mei Gouda zich hard gemaakt voor de plaatselijke Wall of Honour. In 2015 kwam er een in Verzetsmuseum Zuid-Holland. Na het uitstapje naar Den Haag is deze Wall of Honour nu weer - via Hilversum - teruggekomen.

Er kan in het museum op de Wall of Honour weer een witte anjer met een boodschap geplaatst worden. Dit uit waardering voor al onze veteranen.

'Indische markt' bij Verzetsmuseum Zuid-Holland 12 september

Verzetsmuseum Zuid-Holland organiseerde in zijn museumtuin een kleine Indische markt, die werd omlijst door het muzikale duo 'Cor en Sammy'. Op deze wijze deed het museum mee aan Open Monumentendag en Gouda Gastvrij. Ook wordt zo meteen een verband gelegd met de tijdelijke expositie 'Indië in oorlog - oorlog in Indië'.

De Indische markt is een kleine variant van de Pasar Malam Besar. Net als op de grote pasars stonden er kraampjes met lekkere Indische hapjes, boeken en snuisterijen. Daarnaast was er vanaf 11 uur een aantrekkelijk programma met muziek, dans en een gefilmd interview met Geert Meulemans (93), die zijn verhaal over de Japanse kampen vertelde.

Boekhandel Verkaaik voedde de geest met voornamelijk 'Indische' boeken terwijl Toko Ina de smaakpapillen bediende met allerlei lekkernijen en diverse producten voor de Indische keuken te koop aanbod. Natuurlijk ontbrak de saté niet.

Ook droeg Gemiva-SVG Groep weer zijn steentje bij met vele hapjes uit eigen keuken.

Elektrospel

7 oktober

De Kinderboekenweek werd op 7 oktober geopend met een Kinderboekenfeest in de Goudse Schouwburg. Het thema was "Raar maar waar!". Tijdens het feest was het Verzetsmuseum present met een zelf gemaakt elektrospel dat aansluit bij het thema. Bij het spel gaat het om ontdekkingen uit de Tweede Wereldoorlog die nu nog grote invloed hebben, wat je eigenlijk helemaal niet verwacht. De opdracht is toen en nu met elkaar te verbinden. Bijvoorbeeld, radar werd gebruikt om vliegtuigen en schepen op te sporen. Het belangrijkste onderdeel was een magnetron, die heel intense radiostraling produceert. Dat is dezelfde straling waarmee je nu je eten opwarmt, met een apparaat met dezelfde naam: de magnetron. Raar maar waar!

KENNIS EN INNOVATIE

Project De Mobiele Digitale Tafel

Binnen het project De Mobiele Digitale Tafel wil VMZH ouderen die de oorlog nog meegemaakt hebben, laten interviewen door leerlingen met behulp van een mobiele touchscreentafel. Op deze tafel wordt de collectie van het Verzetsmuseum getoond (in de vorm van fotoalbums). Op deze manier willen we bij de ouderen herinneringen over de oorlog oprakelen. De interviews worden op de digitale tafel opgenomen en kunnen daarna bekeken en beluisterd worden. Deze oral history verhalen worden dus onderdeel van de collectie. Met een aantal tafels zal dit educatieve project op scholen en in verzorgingstehuizen aangeboden kunnen worden. Eén van de tafels komt in het museum te staan en is beschikbaar voor bezoekers.

In 2015 hebben wij de helft van het benodigde bedrag bijeengekregen (sponsoring door Prins Bernardfonds en Comité 4 en 5 mei). Daarna zijn we inhoudelijk aan de slag gegaan. Brainstormsessies met de afdeling collectie leverde een aantal thema's op. Eén van die thema's hebben we reeds uitgewerkt. Ook is er al veel geregeld op het gebied van de uitvoering.

Lezingen

In 2015 heeft het VMZH elf lezingen georganiseerd. De lezing in november is afgelast wegens te weinig belangstelling. Het aantal bezoekers bij de lezingen bleef goed op peil. In totaal hebben de lezingen 396 bezoekers getrokken. Vanaf september 2015 vraagt het VMZH € 2,50 entreegeld, zodat de lopende kosten van elektriciteit en verwarming kunnen worden gedekt. Dit heeft geen aantoonbare gevolgen gehad voor het aantal bezoekers. In 2015 hebben we nadrukkelijk aansluiting proberen te zoeken met de lopende exposities. Dit zullen we in 2016 ook weer proberen te doen.

Het lezingenprogramma van 2015 zag er als volgt uit:

14 januari Camiel Hamans: Clandestiene en illegale boeken tijdens de Tweede Wereldoorlog

In het kader van de expositie 'Verboden Boeken' gaf Camiel Hamans een lezing over clandestiene en illegale boeken tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het woord kan een wapen zijn, het geschreven woord helemaal. Dat is de reden waarom de Duitse bezetter een oog wilde houden op wat er tijdens de bezetting aan boeken gepubliceerd werd. Schrijvers moesten lid worden van de Kultuurkamer en uitgevers moesten toestemming vragen alvorens een papiertoewijzing te kunnen verkrijgen. Lang niet iedereen hield zich daaraan. Soms omdat de bedoeling van een boek opstandig was, soms omdat met de opbrengst van de uitgaven een illegaal doel gediend werd, soms ook omdat de auteur Joods of communist was en zijn werk door de Duitsers dus verboden was, maar vaak ook eenvoudigweg omdat de auteur of de uitgever gewoon geen zin had te voldoen aan de door de bezetter gestelde voorwaarden. Tijdens de Tweede Wereldoorlog is er zo in het geheim een duizendtal 'verboden' literaire uitgaven gepubliceerd.

19 februari Hans Grootenhuys: Het bombardement op Dresden

Hans Grootenhuys vertelde over het bombardement op Dresden in de nacht van 13 op 14 februari 1945 door Geallieerde luchtvloten. Hij behandelde het waarom en de gevolgen hiervan en nam ons mee naar het hedendaagse Dresden. Het gevolg van deze bombardementen was een verzengende brandstorm die het oude centrum en enorme gedeelten daaromheen goeddeels in de as legde met als gevolg een dodental van zo'n 25.000 mensen. De gedeeltelijke vernietiging van Dresden heeft van meet af aan vragen opgeroepen. Tot op de dag van vandaag duurt de discussie voort.

4 maart Hans Grootenhuys: Het bombardement op Dresden

Wegens de grote belangstelling voor de lezing op 19 februari heeft Hans Grootenhuys op woensdag 4 maart 2015 nogmaals de lezing gegeven. Beschrijving: zie hierboven (19 februari).

12 maart Bas von Benda-Beckmann: De Velser Affaire

Bas von Benda-Beckmann vertelde over zijn onderzoek naar de Velser Affaire en de verzetsgroep van Hannie Schaft.

De Velser Affaire was een vermeend complot tijdens de Tweede Wereldoorlog waarbij leden van het politiekorps Velsen en leden van het Nederlands verzet betrokken waren. Een hoofdrol daarin wordt vervuld door Nico Sikkel, tijdens de oorlog substituut-officier van justitie in Haarlem. Tevens was hij de zwager van minister-president Gerbrandy.

Bas von Benda-Beckmann is in zijn lezing ingegaan op de rol van Sikkel en de Velsense politie tijdens de oorlog en de politieke spanningen die tussen hen en de verzetsgroep van Hannie Schaft hebben bestaan. Welke problemen ontstonden toen communisten en conservatieve politiemannen in het verzet moesten samenwerken en in hoeverre leidde dit tot onderlinge tegenwerking en verraad?

23 april Hans Onderwater: Operatie Manna en Operatie Chowhound

Hans Onderwater vertelde over Operatie Manna en Operatie Chowhound, april 2015 precies zeventig jaar geleden. Operatie Manna (de naam is ontleend aan het Bijbelse manna) was de naam van de voedseldropping in april/mei 1945, aan het eind van de Hongerwinter in de Tweede Wereldoorlog in Nederland. Hans Onderwater heeft tijdens de lezing verteld over de ontberingen van de bevolking, een beeld gegeven van de enorme logistieke operatie en bepaalde gebeurtenissen belicht vanuit het perspectief van de vliegtuigbemanningen. Terwijl Operatie Manna een Britse aangelegenheid was met medewerking van squadrons uit Canada, Australië, Nieuw Zeeland en Polen, was Operatie Chowhound de bijdrage van de Amerikanen aan de voedseldroppings.

21 mei René Kok: De roerige meidagen van 1945. Nederland bevrijd (of niet?)

In de roerige en verwarrende meidagen van 1945 is het lang niet voor iedereen duidelijk of Nederland bevrijd is. Heeft de Duitse bezetter zich nu overgegeven of niet? Waar blijven de bevrijders? Het zijn dagen van wanorde en onzekerheid. Op de avond van 4 mei 1945 melden de BBC en Radio Herrijzend Nederland de overgave van het Duitse leger in Noordwest-Europa. De vlaggen gaan uit en mensen begeven zich voorzichtig juichend op straat. Maar de geallieerden hebben het westen van Nederland nog niet bereikt. De Binnenlandse Strijdkrachten (BS) lopen al wel bewapend rond om een aandeel aan de bevrijding te leveren. De Duitsers zijn nog prominent op straat aanwezig, bewapend en wel. Een van de bekendste gebeurtenissen vindt plaats op 7 mei 1945. In Amsterdam vallen die dag tweeëntwintig doden, als soldaten van de Kriegsmarine vanuit De Grote Club de feestende menigte op de Dam onder vuur nemen. In Utrecht en Rotterdam is er een vergelijkbare situatie. Ook daar wordt op 6 en 7 mei gevochten tussen het gewapende verzet en Duitse eenheden. De bevrijders arriveren pas op 8 mei in de grote steden. René Kok heeft de vier verwarrende bevrijdingsdagen aan de hand van foto's en authentieke filmbeelden voor het voetlicht gebracht.

25 juni David Barnouw: Meinoud Rost van Tonningen

David Barnouw, auteur van Rost van Tonningen, fout tot het bittere eind, vertelde over deze omstreden figuur uit de Tweede Wereldoorlog. Meinoud Marinus Rost van Tonningen: politicus, tweede plaatsvervangend leider van de NSB, president van De Nederlandsche Bank, lid van de Tweede Kamer, SS'er en landverrader. Tot aan zijn dood in de Scheveningse gevangenis bleef hij een fanatiek volgeling van het Duitse nationaal-socialisme. Wat bewoog hem om zich in 1936 aan te sluiten bij de Nationaal Socialistische Beweging? Welk geheim over zijn afkomst droeg Rost van Tonningen met zich mee? Hoe trachtte hij NSB-leider Mussert buiten spel te zetten? Sloeg hij in 1945 de hand aan zichzelf of werd hij vermoord? En waarom kreeg de 'zwarte weduwe' toch een staatspensioen?

24 september Louis Zweers: De rol van de media en de militaire voorlichtingsdiensten

Louis Zweers hield zijn lezing in het kader van de expositie 'Indië in oorlog – oorlog in Indië'. Militaire voorlichtingsdiensten zoals Dienst Legercontacten, DLC en Marinevoorlichtingsdienst, MARVO te Batavia, hadden grote invloed op de (foto)berichtgeving over de oorlog in Nederlands-Indië 1945-1949. Aan de hand van nog niet eerder geraadpleegd archief- en fotomateriaal en gesprekken met legervoorlichters en fotografen had Louis Zweers de positie van deze diensten gereconstrueerd. Hij liet zien dat de beïnvloeding van de berichtgeving succesvol was.

22 oktober Ilse Akkermans: Bestemming Soerabaja

In het kader van de expositie 'Indië in oorlog – oorlog in Indië' gaf Ilse Akkermans een lezing over haar boek over de ervaringen van haar vader, die als oorlogsvrijwilliger naar Nederlands-Indië werd gestuurd. Zodra het zuiden van Nederland is bevrijd, meldt de zeventienjarige Harry Akkermans, oudste zoon in een Brabants middenstandersgezin, zich als oorlogsvrijwilliger om te helpen de rest van Nederland te bevrijden. Terwijl zijn familie met niets opnieuw begint, komt hij terecht in een eerste groep Nederlandse militairen die in de Verenigde Staten wordt opgeleid tot mariniers. Na de oorlog verwacht hij naar huis te kunnen, maar hij belandt op een schip naar Nederlands-Indië.

In plaats van Indië van Japan te bevrijden, moet hij zich staande houden tegenover Indonesiërs die van hem verlost willen worden. Van bevrijder naar tegenstander: een rolwisseling waarop hij niet heeft gerekend. Vanaf het moment dat onder zijn kameraden de eerste doden vallen, groeit het gevoel dat hij en de andere jongens worden geofferd voor een verkeerde zaak.

29 oktober Freek van der Lugt: Mijn tijd in het voormalige Nederlands Nieuw-Guinea

In het kader van de expositie 'Indië in oorlog – oorlog in Indië' gaf Freek van der Lugt een lezing over zijn ervaringen als Nederlands militair in Nieuw-Guinea.

Nieuw-Guinea is na Groenland het grootste eiland ter wereld. Na de onafhankelijkheidsoorlog in Indonesië tussen 1945 en 1949 bleef dit het laatste restant van de Nederlandse koloniën in deze regio. In 1962 ondertekenden Nederland, Indonesië en de Verenigde Naties een vredesakkoord waardoor Nieuw-Guinea uiteindelijk onderdeel van Indonesië werd. Aan dit akkoord ging een militaire en diplomatieke strijd vooraf.

Freek vertelde over de strijd tegen de infiltratie door Indonesische paracommando's en over het politieke getouwtrek waar de Papoea's uiteindelijk het slachtoffer van werden. Met name heeft hij een inkijkje gegeven in het leven op het eilandje Woendi, waar honderden Indonesische paracommando's door Nederlandse militairen in een krijgsgevangenkamp werden bewaakt.

EDUCATIE

Algemeen

Nadat in 2013 en 2014 een manier is gezocht om het verlies van de provinciale subsidie en de beroepskrachten op te vangen, is in 2015 een nieuw elan gevonden om het museum de toekomst in te loodsen. Er wordt nog meer ingezet op thema's als vrede en verdraagzaamheid. Dit wordt in 2016 verder uitgewerkt.

Verzetsmuseum Zuid-Holland heeft een aantal producten en activiteiten voor leerlingen in basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en MBO. Het aanbod bestaat uit activiteiten in het museum, maar ook op locatie in de klas in Gouda en de regio.

Wanneer gemeenten het museum steunen, is dit vanwege het educatieve belang van de bezoeken aan het museum. Om scholen te stimuleren om het museum te bezoeken, is het prijsbeleid aangepast. Wanneer een gemeente het museum financieel ondersteunt, betalen de scholen uit die gemeente geen entree voor de leerlingen, maar alleen de kosten voor het bezoek en ontvangen ze 20% korting bij workshops op school.

Bij de beelden van de in september/oktober gehouden dubbel-expositie 'Indië in oorlog – oorlog in Indië' is een heroverweging gemaakt van de doelgroep van het museum. Geconstateerd werd, dat de beelden van Het Tribunaal en de oorlog in Indonesië soms niet geschikt zijn voor kinderen onder 9 jaar, volgens de criteria van de media in de Kijkwijzer. Besloten is om de leeftijd van 9 jaar als ondergrens van de doelgroepen van het museum te hanteren.

In 2015 zijn er nieuwe uitgangspunten voor educatie geformuleerd. Kern daarvan is het bieden van een 'unieke leeromgeving' in het museum en het bieden van een moderne aanpak waarin de leerlingen actief bij het onderwerp betrokken worden. Het nieuwe leren speelt hierbij een belangrijke rol. Dit is een eerste stap geweest voor verdere uitwerking in 2016.

Binnen het museum

De educatieve projecten binnen het museum zijn vanuit 2014 doorgezet:

- Niet Weggooien, een les met authentieke voorwerpen uit de Tweede Wereldoorlog, een film en een rondleiding door het museum voor groep 6/7 van primair onderwijs;
- Met Terugwerkende Kracht, een kennismaking met mensenrechten, met onder andere een spel voor groep 8
- Het Tribunaal, een filmvoorstelling met het voorleggen van dilemma's in de vorm van een rechtszitting voor groep 7/8
- Rondleidingen door de vaste expositie en/of de tijdelijke expositie.

Voor cijfers leerlingencontact per schooltype, zie einde hoofdstuk.

De tentoonstelling over Anne Frank heeft in de laatste maanden van het jaar veel belangstelling getrokken van basisscholen, voortgezet onderwijs en MBO uit Gouda en de regio.

Met de Anne Frankstichting is het, op basis van de nieuwe uitgangspunten, tot een eigen educatieve benadering van de tentoonstelling gekomen. Daaruit is een positief contact met de afdeling educatie van het Anne Frank Huis ontstaan.

De tentoonstelling over Anne Frank heeft de contacten met de Brede School, de Driestar in Gouda en verschillende andere organisaties aanzienlijk verdiept.

Buiten het museum

- In De Digitale Leskist komen de verhalen van 1940-1945 tot leven tijdens een zoektocht op opa's zolder. Door middel van foto's, films en allerlei andere oude en moderne middelen leren jongeren spelenderwijs hoe het dagelijks leven van een kind er toen uit zag.
- Voor groep 8 van primair onderwijs wordt een Audiotour door Gouda georganiseerd. Dit is in het voorjaar van 2015 gecombineerd met een korte theatervoorstelling in het museum. (de bekende Stolpersteine-route).
- In het middelbaar onderwijs worden Workshops in de klas gegeven.
- De Kinderrechtentop geeft de leerlingen met behulp van stemkastjes de mogelijkheid om aan te geven of zij het eens of oneens zijn met stellingen rond kinderrechten. De klas wordt uitgedaagd in discussie te gaan.
- In Het Mobiele Tribunaal worden jongeren aan de hand van morele dilemma's van vroeger en nu aan het denken gezet over morele dilemma's. De leerlingen hebben de rol van een jury in een rechtszaal en door middel van stemkastjes mogen zij hun stem uitbrengen. Hiervoor is in 2015 weinig belangstelling van scholen geweest.
- Raad Eens: Onder begeleiding van de workshopleider onderzoeken de jongeren aan de hand van vragen wat voor persoon iemand is en gaan daarover met elkaar in gesprek. Geschikt voor groep 8, onderbouw + bovenbouw VMBO/HAVO/VWO en MBO. Dit onderdeel wordt ook via de Brede School aangeboden.

De verschillende producten hebben in de loop van 2015 weinig belangstelling van de scholen ontvangen. In 2016 wordt van de vernieuwde contacten gebruik gemaakt om deze opnieuw onder de aandacht te brengen.

Stolpersteine

Schoolwandelingen langs de Stolpersteine, een verslag:

"Er waren zo'n tien schoolwandelingen langs de Stolpersteine in Gouda. Onder meer de Carrousel en de Julianaschool deden mee. Andere scholen zullen volgend jaar volgen.

De wandeling begon steeds bij het vroegere Joods Bejaardentehuis en het Gouds Metaheerhuis en eindigde in het Verzetsmuseum. Tussendoor zagen de kinderen de vele Stolpersteine op de Oosthaven, Wijdstraat, Lage Gouwe, Achter de Vismarkt en in de Korte Groenendaal. Bij elke plek kregen ze een verhaal te horen.

In het Verzetsmuseum zagen de kinderen van groep zeven en acht indringende filmbeelden, ze hoorden Joodse muziek en er volgde een discussie, verzorgd door Jaap Mulder en zijn zoon Ruben.

Donald Pagrach e.a. van de Stichting Gouds Metaheerhuis vertelden de verhalen. De organisatie van deze tochten lag bij de Brede School en VMZH”.

Leerlingencontact per schooltype

Soort onderwijs:	Aantal leerlingen:
Basisschool	1.206
Voortgezet onderwijs	857
Speciaal onderwijs	42
Totaal:	2.105

Gast sprekers voor de klas

Doelstelling van het gast sprekerproject:

Gast sprekers vertellen hun kinderervaringen over de Tweede Wereldoorlog aan leerlingen van het Basis Onderwijs en Voortgezet Onderwijs.

De verhalen van deze ooggetuigen roepen een beeld op dat leerlingen raakt door de persoonlijke ervaringen. Ze kunnen in gesprek gaan door vragen te stellen en ze beseffen dat deze mensen herinneringen hebben aan een oorlog. Iets wat we ons nu niet meer kunnen indenken. Nu deze mensen oud geworden zijn, zijn ze die beelden desondanks nooit kwijtgeraakt. Zo werkt een oorlog altijd door in een mensenleven. Zo wordt herdenken zinvol.

Gast sprekers in Gouda:

Er zijn 16 gast sprekers geweest die hun verhaal verteld hebben.

Hun ervaringen zijn uit alle delen van Nederland: Gouda, Arnhem, Rotterdam, Hoogeveen, Vught, Binnenvaartschip, Almen, Den Haag.

En verder was er één spreker uit Duitsland.

Als dank hebben de sprekers het boekje “Vrijheid geef je door” gekregen. Een uitgave van het Nationaal Comité, dat ook de leerlingen van groep 7 of 8 gratis kregen.

Scholen die werden bezocht:

- 21 basisscholen (B.O.)
- 4 basisscholen voor Speciaal Onderwijs (S.O.)
- 4 scholen voor Voortgezet Onderwijs. (V.O.)

Dit jaar waren er extra activiteiten in verband met de speciale aandacht voor de herdenking van 70 jaar Bevrijding en de Voedselhulp van operaties ‘Manna’ en Operatie ‘Chowhound’.

Speciale projecten in verband met de voedseldroppingsherdenking:
Er kwam een uitwisseling tussen Engelse scholen en Nederlandse scholen tot stand.

Klas 2 TTO (Tweetalig Onderwijs) van De Christelijke Scholengemeenschap de Goudse Waarden is hier actief mee bezig geweest door de enthousiaste medewerking van de docent Engels John Pouw.

- 25 Leerlingen hebben 11 senioren thuis geïnterviewd en daarvan een video-opname gemaakt. Vervolgens in het Engels ondertiteld om uit te wisselen met een Engelse school. 4 Leerlingen hebben daarmee een prijs gewonnen en hebben de prijs persoonlijk in Lincoln in ontvangst genomen.
- Skype verbinding tot stand gebracht met leerlingen van de William Farschool in Lincoln en ze zijn in mei op bezoek geweest op die school.
- Onderzoekopdrachten of de informatie op Wikipedia over de voedseldroppings wel correct is.
- Afsluitende bijeenkomst van de verschillende projecten in maart met de leerlingen en bestuur van scholengemeenschap De Goudse Waarden en de senioren die voor het videoproject geïnterviewd waren. Simultaan met de scholen in Engeland (tijdverschil werd in acht genomen) werd een film bekeken, die gemaakt is in Engeland door Aviation Heritage Lincoln, met interviews van overlevenden (een piloot van 91 jaar, Thea Colman – Tielrooy van 81 jaar en de heer Hans Onderwater, de organisator van de nationale herdenking van Operatie Manna).
De senioren beleefden emotionele momenten. Ze kregen allen de DVD's met de film en de interviews.

Persoonlijke inbreng tijdens bezoek scholen:

Bij het bezoek aan de klassen van basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs is verteld over:

- 2 mei: voedseldroppings operaties 'Manna' en 'Chowhound' van april en mei 1945;
- 4 mei: het project: roos neerleggen bij het Stadhuis na de Stille Tocht en de 2-minuten stilte;
- 5 mei: bevrijdingsfeest.

De kinderen kregen een blik te zien dat gedropt was in 1945 en een kaakje. Daarna mochten leerlingen van de basisscholen ook senioren interviewen. Dat waren gastsprekers (10), maar ook senioren die niet voor de klas wilden/konden vertellen (5).

Nieuw was dit jaar ook de uitnodiging om te vertellen op de scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs 'Meander' voor nieuwe Nederlanders in de leeftijd van 15 tot 18 jaar.

In februari 2015 werd contact met de scholen opgenomen via de mail of een persoonlijk bezoekje aan de school. Daarna werd een rooster gemaakt voor de bezoeken. Dit liep door tot de meivakantie.

PROJECTEN

Project "Bankjes-collectief"

Op zondag 3 mei 2015 heeft Verzetmuseum Zuid-Holland meegedaan aan de landelijke activiteit 'Bankje-collectief'. Op een 'bankjes-dag' stellen particulieren en organisaties door het hele land hun (buiten) bankje beschikbaar om met bezoekers een goed gesprek te hebben. De landelijke organisatie probeert met een thema aan te sluiten bij de actualiteit. Het thema op zondag 3 mei 2015 was 4 en 5 mei en 70 jaar vrijheid. Een fantastisch thema om als Verzetmuseum eens aan te sluiten bij het bankjes-collectief en 'ons bankje' in de tuin van het museum open te stellen.

Betrokkenen die de lezingen bijwonen, vrijwilligers en anderen zijn uitgenodigd om plaats te nemen op 'ons bankje'. Aangezien de bedoeling van een bankjes-bijeenkomst is dat de deelnemers zelf een verhaal vertellen en niet dat de eigenaar van het bankje dit organiseert / orkestreert was het verzoek gedaan aan alle genodigden een voorwerp dat aansluit bij het thema mee te nemen zodat daarover verteld kon worden.

Helaas was het weer niet zodanig dat we 'ons bankje' in de tuin konden opstellen. Maar gezeten in de serre met de tuindeuren wagenwijd open was de sfeer van openheid en je bent welkom volop aanwezig. Deze sfeer maakte ook dat er door de aanwezigen, onder het genot van een kopje koffie en thee, verhalen over de Tweede Wereldoorlog aan elkaar werden verteld. Verhalen in allerlei variaties; met een persoonlijke tint, met gebruikmaking van de meegebrachte attributen, eigen ervaring opgedaan tijdens de oorlogsjaren, aan de hand van attributen uit het museum, enzovoorts. Voor de aanwezigen een mooie manier om verhalen te delen.

Tijdens de middag waren er circa 10 aanwezigen. Het thema van dit bankjes-collectief maakte dat het Verzetmuseum heeft meegedaan. Helaas ontbreekt de mogelijkheid om hier, al dan niet in een andere vorm, een vaste activiteit van te maken. Maar de middag heeft wederom / nogmaals duidelijk gemaakt dat veel mensen nog met (onvertelde) verhalen over de Tweede Wereldoorlog rondlopen en deze graag delen.

Kaarsjesavond

Kaarsjesavond in december 2015 liet VMZH niet ongemerkt aan zich voorbij gaan. Er was een aansprekend programma met voor ieder wat wils. Zo was het museum de gehele dag gratis toegankelijk, waarbij kwam dat de bij het seizoen passende tijdelijke expositie 'Licht en Donker' voor het publiek werd gelanceerd. Het inmiddels bij VMZH bekende muzikale duo 'Cor en Sammy' gaf weer acte de présence in het museumcafé. Zij brachten bij de kerstsfeer passende liedjes gezongen in diverse talen ten gehore, daarbij begeleid door gitaar, mondharmonica en fluit. Ook werd uit eigen werk geput. Een kraampje met lekkernijen stond bij de ingang van het museum, Glühwein met kirsch en warme chocolade met Goudse stroopwafels vonden gretig aftrek.

COLLECTIE EN BIBLIOTHEEK

Collectie

Adlib

De invoering van de collectie in het Adlib data-systeem is een doorlopend proces. Naast de invoering van de items uit de bestaande collectie worden nieuwe schenkingen direct na ontvangst ingevoerd.

Schenkingen

Mogelijk door de "70-jarige bevrijdings"-acties was sprake van een geringe toename van het aantal schenkingen, waarvan enkele omvangrijke maar vooral talrijke kleinere schenkingen. (27 in totaal).

Informatie aanvragen

Het aantal aanvragen voor informatie over personen of gebeurtenissen tijdens de oorlog is structureel afgenomen.

Bibliotheek

De bibliotheek heeft dit jaar ongeveer 150 nieuwe werken mogen ontvangen zowel presentexemplaren als schenkingen. Schenkingen bestonden voornamelijk uit boeken maar ook uit tijdschriften, brochures en enkele DVD's met beeldmateriaal. Soms is een selectie aan de poort noodzakelijk wat natuurlijk tot teleurstelling kan leiden bij de schenker. Helaas is dit niet altijd te voorkomen.

Het aantal externe vragen om de bibliotheek te raadplegen is dit jaar laag, dat komt wellicht ook doordat de boekendatabase niet meer via de museumwebsite te raadplegen valt. We zouden dit graag weer online zetten maar lopen tegen wat technische hobbels aan.

De bibliotheek is dit jaar intern wel meer benut als naslag bij het opzetten van tentoonstellingen. Ook is een aantal boeken zelf tentoongesteld.

Het krantenproject met een basisregistratie van metadata is dit jaar voortgezet en er zijn nu ongeveer 5.000 kranten geregistreerd. Dit is vermoedelijk rond 75% van het werkelijke krantenbestand. De vraag waar de krantencollectie van VMZH in Nederland het best tot haar recht komt, is nog niet beantwoord maar een punt van nader onderzoek.

EXTERNE CONTACTEN

Bezoekersaantallen 2015

Regulier bezoek museum	4.349
Rondleidingen	151
Scholieren	2.105
Begeleiding scholieren	68
Gastsprekers voor de klas	670
Jongerenprojecten	345
VerhalenPunt	163
Groepsbezoek via Petit Café Vrijheid	564
Museumweekend	339
4 en 5 mei activiteiten	416
Lezingen	396
Open monumentendag 12 september (Indische markt: Pasar Kecil)	579
Adopteer een monument	87
Wandeling Stolpersteine	129
Tentoonstelling Anne Frank	1.758
Totaal aantal bezoekers	12.119

Overleggen

Verzetsmuseum Zuid-Holland nam deel aan de volgende overleggen:

- C9 - Culturele instellingen in Gouda
- Collectieoverleg WOII instellingen
- Vereniging van Musea in Zuid-Holland
- Erfgoedtafel Zuid-Holland
- Landelijk Educatief Overleg Oorlog- en Verzetsmusea en Herinneringscentra
- CEPVO: Cultuur Educatie Primair en Voortgezet Onderwijs Gouda
- Stichting 4 en 5 mei Gouda
- Stichting 21 maart Gouda
- Historisch Platform Gouda
- Gouda onderneemt!

PR rond Indië-expositie

Een paginagroot Volkskrantartikel in oktober waarin 'nog niet ontdekt', naar later bleek uiterst controversieel beeldmateriaal uit onze 'Indië-expositie' werd getoond en becommentarieerd, bracht op landelijk niveau een ware mediahype teweeg. De pers wist VMZH te vinden! RTL Nieuws en Een Vandaag stonden nog op de ochtend van publicatie op de stoep. Op social media vonden de nodige discussies plaats, op een overigens niet altijd genuanceerde wijze.

In Brandpunt vond een gesprek met Prof. dr. Gert Oostindie plaats waarin sfeerbeelden van VMZH ter inkleuring werden getoond.

Op lokaal niveau in het programma 'Gast van de Week', van Gouwestad Radio kreeg Arjen van Wijngaarden uitgebreid de gelegenheid de Indiëtentoonstelling onder de aandacht van het publiek te brengen.

Publiciteit geschreven media

Hieronder een kleine greep uit de persberichten van dit jaar:

AD = Algemeen Dagblad

Lezing illegale boeken WOII	8 januari Krant van Gouda
De vrijwilliger Bart van Maaren	27 januari AD Gouda
Verzetsmuseum luidt andermaal noodklok Dertigjarig bestaan hangt aan een zijden draadje.	31 januari AD Gouda
Marinierskapel speelt voor jubilaris	4 februari Goudse Post
Operatie Manna in Gouda	4 februari Goudse Post
Wederopbouw van Dresden	4 februari Goudse Post
Lezing over bombardement Dresden	5 februari Krant van Gouda
Nogmaals lezing over Dresden	26 februari Krant van Gouda
Persbericht benefietconcert 21 maart	18 maart AD Gouda
De oorlog heeft mij sterk gemaakt	25 maart Goudse Post
Ik heb maandenlang nekken afgedraaid	1 april Goudse Post
Operatie Manna en Chowhound	8 april Goudse Post
Bevroren tranen als monumentjes	15 april Goudse Post
Expositie over bevrijding	17 april AD Gouda
Voorstelling over bevrijding Gouda	23 april Krant van Gouda
BankjesCollectief in Gouda	23 april Krant van Gouda
Goudse jeugd herdenkt met oorlogsverhalen	23 april Krant van Gouda
Bevroren tranen in Synagoge	29 april Goudse Post
Expositie Verzetsmuseum: Gouda bevrijd!	29 april Goudse Post
Leerlingen onderhouden borden verzetshelden	29 april Goudse Post
Gouda op 4 en 5 mei	30 april Krant van Gouda
Roerige Meidagen	6 mei Goudse Post
Lezing Verzetsmuseum	7 mei Krant van Gouda
Lezing over NSB'er in Verzetsmuseum	8 juni AD Gouda

Lezing landverrader in Verzetsmuseum	10 juni Goudse Post
Expositie: Zicht op Vrede	17 juni Goudse Post
Onthullingen uit het depot	24 juni Goudse Post
Mysterie rond een tegeltje	26 juni AD Gouda
Indië-expo in Verzetsmuseum	9 september Goudse Post
Lezing over koloniale oorlog	9 september Goudse Post
Indische markt bij Verzetsmuseum	10 september AD Gouda
Indische markt	10 september Krant van Gouda
Lezing over Indië in Verzetsmuseum	14 oktober Goudse Post
Expositie 'Indië in oorlog'	15 oktober Krant van Gouda
Nieuw bewijs van executies in Indië	16 oktober De Volkskrant
Anne Frank in Verzetsmuseum	21 oktober Goudse Post
Lezing over Nieuw-Guinea	21 oktober Goudse Post
Tweede deel expositie 'Indië in oorlog'	26 oktober AD Gouda
Reizende expositie Anne Frank in Gouda	29 oktober Krant van Gouda
Anne Frank, primeur voor Gouda	11 november Goudse Post
Een boodschap van Anne Frank in het Verzetsmuseum	5 november AD Gouda
Lezing democratisering in het Verzetsmuseum	18 november Goudse Post
Indisch Monument op reis	25 november Goudse Post
Expo Anne Frank verlengd	2 december Goudse Post
Anne Frank	5 december AD Gouda
Licht na Duisternis	30 december Goudse Post
Bas Kromhout in Verzetsmuseum (lezing helaas niet doorgedaan, spreker ziek)	30 december Goudse Post
Expositie 'Licht na Duisternis' in Verzetsmuseum	31 december Krant van Gouda

Verzetskoeriersfiets in beeld bij Omroep West

“De Duitsers moesten wij hier niet hebben. Alles wat je er tegen kan doen dat moet je beginnen.”

Dit voorjaar had Verzetsmuseum Zuid-Holland in Dordrecht een fiets opgehaald. Het is de fiets waarop Trui Boes (92) fietste in het verzet. Als tienermeisje verzorgde zij namelijk koeriersdiensten voor de Groep Albrecht. Fietsen vond ze leuk en verzet plegen tegen de Duitsers was voor haar vanzelfsprekend.

Foto: Coen Theuwis

Op deze fiets pendelde Trui heen en weer tussen Utrecht en Gouda. “Het zal zeker een bijdragetje zijn geweest,” zegt ze bescheiden. “Maar er waren meer koeriers. ‘t Was een schakeltje in het geheel.”

Dinsdag 3 november kwam Omroep West bij het museum op bezoek om de achtergrondinformatie bij deze verzetskoeriers op te tekenen. Arjen van Wijngaarden vertelde over het belang van de Groep Albrecht en toonde het plekje dat de verzetskoeriersfiets in het Verzetsmuseum krijgt toegewezen. Eerder al was Omroep West bij Trui Boes op bezoek geweest. De beelden zijn op de televisie uitgezonden.

De film is nog op <http://www.omroepwest.nl/nieuws/2978011/Nieuw-voorwerp-Verzetsmuseum-in-Gouda-zet-fietskoeriers-in-de-schijnwerpers> te bekijken.

PR / COMMUNICATIE / WEBSITE

De statische en verouderde website van het museum voldeed niet meer aan de normen van deze tijd. Daardoor was het noodzakelijk een nieuwe te ontwikkelen. Een projectteam heeft er een aantal maanden hard aan gewerkt en in februari 2015 was het dan zover: de start van de nieuwe website. Het resultaat is een overzichtelijke, actieve site, waarop alle belangrijke informatie en actualiteiten te vinden is. Het projectteam draagt zorg voor de controle van de site en de consistente aanvulling van de actualiteiten.

SOCIAL MEDIA

Het Verzetsmuseum communiceert via verschillende sociale media met zijn doelgroep. We gebruiken hiervoor onze Facebookpagina. Deze pagina is te vinden op het volgende adres: <https://www.facebook.com/VerzetsmuseumZH> . Via Facebook communiceren we onder andere onze evenementen zoals de lezingen. De exposities in ons museum zijn een ander hoofdthema. We besteden aandacht aan de scholen die bij ons op bezoek komen. Ook heeft Facebook ons geholpen bij het vinden van rondleiders voor de grote Anne Franktentoonstelling.

Via onze Facebookpagina bereiken we zo'n 150 tot 1500 personen per week. We hebben 200 likes verzameld in het afgelopen jaar.

Daarnaast communiceren onze collega's van het Petit café ook via hun eigen Facebookpagina, die te vinden is via <https://www.facebook.com/petitcafevrijheid>

Twitter is het medium voor korte berichten en discussie. Je kunt het Verzetsmuseum hier vinden op <https://twitter.com/verzetsmuseumzh>. Vragen en discussie rond het thema vrijheid staan hier centraal. Daarnaast communiceren we over onze lezingen en exposities waar we via links doorverwijzen naar onze website. Op Twitter heeft het museum 186 volgers die op de hoogte worden gehouden via korte berichten.

We zijn daarnaast ook aanwezig op Tumblr, een sociale mediasite waar we via afbeeldingen communiceren. We zijn hier te vinden via <http://verzetsmuseumzh.tumblr.com/> . Op deze website publiceren we de nieuwe aanwinsten voor de bibliotheek en evenementen.

SAMENWERKINGSVERBANDEN

De samenwerkingsverbanden met de Stichting Museum voor Vrede en Geweldloosheid (Vredesmuseum) en de Gemiva SVG-groep werden het afgelopen jaar voortgezet. Gezamenlijke initiatieven werden o.a. ontplooid rond tentoonstellingen en 4 en 5 mei. Synergievoordelen werden behaald die zich vertaalden in hogere bezoekersaantallen voor museum en museumcafé.

Het Vredesmuseum stelt zich de bevordering van het vreedzaam samenleven ten doel. Door gezamenlijk als burgers van Nederland de weg te zoeken via een cultuur van vrede en geweldloosheid, moet dat doel dichterbij komen. Het Vredesmuseum hield ook in 2015 weer exposities en presentaties in de door VMZH ter beschikking gestelde ruimte om die boodschap inhoud te geven. Ook was zij als partner van VMZH betrokken bij de eind 2015 gehouden grote Anne Franktentoonstelling. De doelstelling van het Vredesmuseum loopt grotendeels synchroon met die van VMZH. Samen betekenen we meer, dat bleek ook in 2015.

De Gemiva SVG-groep is een in Zuid-Holland werkzame organisatie die zich bezighoudt met het ondersteunen van mensen met een beperking. Cliënten onder professionele begeleiding van een medewerker van de Gemiva SVG-groep hielden zich ook in 2015 weer dagelijks bezig met het runnen van Petit Café Vrijheid, schoonmaak- en opruimwerkzaamheden, klusjes, het onderhouden van de museumtuin, licht administratieve werkzaamheden en het ontvangen van bezoekers e.d.

In 2015 werd VMZH toegelaten als geassocieerd lid van de Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45. Het lidmaatschap geeft VMZH toegang tot dit gezaghebbende platform rond thema's samenhangend met de Tweede Wereldoorlog. Kennisuitwisseling en samenwerkingsvormen ad hoc kunnen nu eenvoudiger tot stand komen.

INTERNE ORGANISATIE

Bestuur

Het bestuur bestond in 2015 uit de volgende personen:

Max de Groot (voorzitter) - coördinator bovenbouw, hoofd facilitaire zaken, ict en onderwijsondersteuning Coornhert gymnasium te Gouda

Alda Verweij (secretaris) – rechter in de rechtbank Rotterdam

Frank van Wissen (penningmeester) – Consultant

Donald Pagrach - mede-eigenaar DialoogPartners, vm. directeur Intramed

Freek van der Lugt – oud vice-president Rechtbank Dordrecht.

Ineke Verkaaik – ondernemer in ruste

Joop de Graaf – Kolonel b.d. van de Luchtmacht (vertegenwoordiger vrijwilligers)

Vaste Medewerkers

Arjen van Wijngaarden - directeur (deeltijd)

Yvonne Bouman - schoonmaakwerkzaamheden (deeltijd)

Patricia Olsthoorn - fondsenwerver (deeltijd)

Vrijwilligers

Het secretariaat, de bibliotheek, de afdeling collectie, het café, de tuin en tal van andere activiteiten werden door vrijwilligers verzorgd.

De volgende vrijwillige medewerkers hebben in 2015 de doelstellingen van het museum mede verwezenlijkt:

Lilian Agten, Sander Ankerman, Jan Antes, Wim Bernards, Leny Bodegom, Carel van den Boogaart, Ruud Boom, Albert Brinkhuis, Harry Broekman, Marco Brookman, Johan Damen, Petra Duits, Coby van Eijden, Trudy de Frankrijker, Joop de Graaf, Leo Graper, Christine van Groen, Jos Groot, Thea Gutteling, Marja Haver Droeze, Margreet Hendrikse, Martin Holstein, Ferry Jacob, Johan de Jong, Frans de Jonge, Niek de Jongh, Kees Kerkhoven, Ad Kraan, Wanda Kraan, Anne-Eva Krebs, Jaap van der Laan, Joost Lamboo, Mark Langerak, Peter Lechner, Annemarie van Lier, Michèle Ligtoet, Bart van Maaren, Mathijs van Meerkerk, Cor Mouw, Tilo Propp, Bert van Puffelen, Sushma Ramai, Wim Reerds, Tess Reijs, Adel Sabagh, Diede Schipper, Tom Sepers, Hannah Shamir, Herman Smit, Han Suijker, Gail Tetteroo, Carmen Tuma, Marjolijn Uijtenbogaardt, Anne van der Velde, Erna Vermeij, Chris Visser, Claudia van der Wal, Jelte van der Wal, Michèle van Welzenis, Myrna Wezel en Linda Wu.

FONDSENWERVING / PROJECTEN

Fondsenwerving is een belangrijk aspect bij het binnenhalen van financiering voor tijdelijke projecten, donaties en vaste financiële ondersteuning voor de organisatie. Daarnaast is projectcoördinatie en budgettering een evident onderdeel van de taakstelling en de basis van een effectieve interne projectstructuur.

Aangezien VMZH een actief projectenbeleid voert, is halverwege het jaar hier een tijdelijk medewerker voor aangetrokken. Haar opdracht is, naast de projectfinanciering, ook een serieuze aanzet te geven tot het genereren van een goede financieringsmix om VMZH toekomstbestendig te maken.

Fondsenwervingsbureau Quite Write zou daarbij ondersteuning bieden bij aanvraag van de grotere bedragen. Helaas was deze samenwerking geen lang leven beschoren en voor het eind van het jaar kwam hier al weer een einde aan. De laatste maanden van 2015 is hard gewerkt aan naamsbekendheid, financiering en project-coördinatie van de Anne Franktentoonstelling. Ook heeft de eerste oriëntatie plaatsgevonden voor nieuwe financieringspartners.

FINANCIËEL OVERZICHT 2015

Financiële jaarrekening

<u>BATEN</u>	Begroting 2015	Realisatie 2015
1. Opbrengsten museum	12.600	22.550
2. Opbrengst activiteiten/projecten	36.000	20.437
3. Subsidies	28.000	29.844
4. Donateursgelden	5.000	1.872
5. Giften	40.000	42.633
TOTAAL	121.600	117.337
<u>LASTEN</u>	Begroting 2015	Realisatie 2015
6. Personeelskosten	39.250	53.100
7. Kosten activiteiten	32.100	18.370
8. Huisvestingskosten	21.350	18.352
9. Beheerskosten	14.500	14.394
10. Overige kosten	14.250	12.888
TOTAAL	121.450	117.103
Voordelig exploitatiesaldo	150	234

Exploitatiesubsidie

Gemeente Gouda € 22.082

Waarderingsubsidies gemeenten

Gemeente Alphen a/d Rijn € 619

Gemeente Bergambacht € 709

Gemeente Brielle € 777

Gemeente Rijswijk € 3.404

Gemeente Zuidplas € 2.253

Inkomstenbronnen divers

Stichting Nationaal Comité 4 en 5 mei
digitale tafel € 9.000

Museum voor Vrede en Geweldloosheid
faciliteren expositiemogelijkheid € 3.600

Stichting Utopa € 40.000

Stg. Bezemer - Anne Frank wissel tt. € 2.000

Oude Mannenhuis - Anne Frank wissel tt. € 1.500